

Aan: minister Hugo de Jonge (VWS)
Van: wethouders Wmo **OF** College van B&W gemeenten Nissewaard, Goeree Overflakkee, Hoekse Waard, Hellevoetsluis, Vlaardingen?, Brielle, Westvoorne, Schiedam?, Maasluis?, ZHZ (?)
Op: x mei 2020
Over: risicovolle financiële situatie gemeenten t.g.v. ontwikkelingen in het sociale domein

Geachte heer de Jonge,

Via de VNG ontvingen wij op 22 april jongstleden (update #15) het bericht waarin aangegeven wordt dat u heeft besloten om in verband met de coronacrisis de eigen bijdrage in april en mei voor Wmo-ondersteuning collectief niet te innen, behalve voor inwoners die gebruik maken van de voorziening beschermd wonen intramuraal en opvang. U heeft besloten dat deze regeling voor iedereen van toepassing is, ongeacht of ondersteuning wel of niet is ontvangen. Het per inwoner in beeld brengen van de wel of niet gebruikte ondersteuning, zou op dit moment te arbeidsintensief zijn en zou kunnen rekenen op veel geschillen achteraf die ook veel tijd kosten.

U heeft tegelijkertijd met het nemen van uw besluit aangekondigd dat u met de VNG in gesprek zult gaan over compensatie van gemeenten vanwege de inkomstenderving die uit deze specifieke maatregel voortvloeit.

Hoewel wij veel vertrouwen hebben in onze belangenbehartiger, de VNG, hebben de gezamenlijke wethouders **OF** colleges van de hierboven genoemde gemeenten de behoefte aan een directe reactie aan u. Wij willen met deze reactie onze grote ongerustheid kenbaar maken over de risicovolle financiële situatie waarin wij door diverse recente maatregelen binnen het sociaal domein, al dan niet corona-gebonden, stap voor stap zijn beland. De optelsom van de maatregelen slaat forse gaten in onze gemeentelijke begrotingen, die veel verder reiken dan het mislopen van enige maanden eigen bijdragen voor Wmo-voorzieningen. Wij vragen uw aandacht voor het brede scala aan financiële risico's voor gemeenten en lichten hieronder de belangrijkste toe.

1 Abonnementstarief

Door de invoering van het abonnementstarief zijn de opbrengsten uit de eigen bijdragen substantieel teruggelopen. Daarvoor is een beperkt compensatiebedrag overgeheveld naar gemeenten. Maar een bijkomend -veel groter- nadelig financieel effect van het abonnementstarief is dat de drempel voor inwoners om ondersteuning aan te vragen, met name voor hulp bij het huishouden, maar ook voor begeleiding, heel erg laag is geworden. De kosten om de aanvragen te beoordelen en zo nodig toe te kennen zijn fors zijn gestegen. Bijvoorbeeld in Nissewaard steeg vanaf de ingangsdatum van het abonnementstarief het aantal aanvragen hulp bij de huishouding met 36% en voor begeleiding met 24%. Tot op heden hebben gemeenten voor deze enorme stijging van aanvragen geen enkele compensatie ontvangen.

2. Onzekerheid over inkomsten t.g.v. achterstanden CAK

De inningsprocessen bij het CAK zijn nog steeds niet op orde. Er zijn op dit moment al 3 maanden geen eigen bijdragen geïnd door CAK. Wmo-cliënten hebben een brief gekregen dat zij geld opzij moeten zetten en dat op een later moment de bedragen ineens geïnd gaan worden. De vraag is in hoeverre inwoners die de eindjes aan elkaar moeten knopen daartoe in staat zijn en gemeenten om die reden ook weer inkomsten moeten derven. De vraag is of er al enig zicht is op verbetering van het inningsproces door het CAK of dat de we als gemeenten rekening moeten houden met inkomstenderving die zich verder opstapelt.

3. Vrijstelling eigen bijdragen april en mei

De inkomstenderving uit de maatregel om af te zien van betaling van eigen bijdragen door inwoners die een Wmo-beschikking hebben in de maanden april en mei, betreft nogmaals een substantieel bedrag dat wij mislopen en drukt eveneens zwaar op onze begrotingen. Daarnaast is het voor iedereen nog onzeker in hoeverre de gebruikelijke ondersteuning in de komende maanden wel doorgang kan vinden. Het kan nog steeds nodig zijn om alternatieven naar aard en volume in te zetten, waardoor u opnieuw genoopt bent deze vrijstellingsmaatregel te verlengen, met alle financiële consequenties voor gemeenten van dien. Overigens kunnen wij uw politieke keuze om een bepaalde groep in onze samenleving collectief vrij te stellen van eigen bijdragen vanwege de corona-crisis, niet goed rijmen met het motto van het kabinet: 'we doen het samen'.

4. Coronakosten

Wij nemen als gemeenten uiteraard onze verantwoordelijkheid om tijdens de coronacrisis welzijnsorganisaties en zorgaanbieders door te betalen, als zouden zij de afgesproken ondersteuning geleverd hebben; een en ander in lijn met de richtlijnen van de VNG om de zorgcontinuïteit te behouden. In hoeverre straks daarenboven extra financiële inzet van gemeenten nodig is om de 'corona-schade' op te vangen is uiteraard nog niet duidelijk. Er bestaat een gerede kans dat inwoners in de corona-periode om verschillende redenen niet de ondersteuning en (medische) zorg ontvingen die zij onder normale omstandigheden gevraagd of gekregen hadden. Dat kan betekenen dat zij door een 'verslechtering' van hun persoonlijke situatie, een groter beroep op noodzakelijke voorzieningen gedaan wordt die de kosten voor gemeenten kunnen gaan opvoeren.

Maar ook al op dit moment staan gemeenten voor extra kosten die verband houden met de coronacrisis. Niet alleen in het sociaal domein -denk aan beschermende kleding, extra inzet jongerenwerkers, spreiding cliënten maatschappelijke opvang- worden die kosten ook gemaakt in andere domeinen zoals bijvoorbeeld Openbare Orde en Veiligheid. Over compensatie bestaat vooralsnog grote onzekerheid.

Wij hopen met deze brief aangegeven te hebben dat wij als gemeenten niet meer in staat zijn al de genoemde financiële lasten binnen onze begrotingen op te vangen of daarvoor (delen van) onze reserves in te zetten. Bezuinigen op de kosten van het sociaal domein is naar ons idee geen optie, omdat daar juist ten gevolge van de coronacrisis (waar we het einde overigens niet van kennen) veel geld nodig zal zijn om de voorzieningen op een acceptabel niveau te houden. Elders bezuinigen binnen de gemeentelijke begroting gaat onherroepelijk ten koste van het op peil houden van de economie en van het investeren in infrastructuur en bouw, terwijl ook daar na de corona-periode veel inspanningen geleverd moeten worden.

Wij pleiten voor duidelijke uitspraken van [het Kabinet OF U](#) over financiële compensatie door het Rijk, voor genoemde maatregelen -al dan niet corona gerelateerd- waartoe het Rijk heeft besloten en waarvoor gemeenten de kostendrager zijn.

Door deze duidelijkheid te bieden, kunnen wij ons als gemeenten richten op het herstel van het sociale domein en daarmee op de zelfredzaamheid, het welbevinden en het verbeteren van de leefsituaties van onze inwoners die van onze ondersteuning afhankelijk zijn. De grote financiële risico's en onzekerheden over compensatie, benemen ons momenteel die ruimte.

Met de meeste hoogachting,

[Afzender](#)

BIJLAGE: Tekst brief minister aan kabinet (pag.33)

Eigen bijdragen Wmo tijdens Covid-19

In de huidige situatie kan het – gegeven van RIVM-aanwijzingen - zo zijn dat zorg en ondersteuning niet of niet meer op de gebruikelijke wijze kan worden geleverd. Zorgaanbieders zijn opgeroepen om – vanwege de getroffen maatregelen- waar mogelijk volwaardige alternatieve vormen van zorg en ondersteuning te bieden. Het kan ook voorkomen dat zorg en ondersteuning in zijn geheel geen doorgang kan vinden, op verzoek van de cliënt, of als resultaat van overleg van aanbieder en cliënt. Deze situatie doet zich naar huidig inzicht met name voor bij voorzieningen die op grond van de Wmo toegekend zijn, in het bijzonder bij hulp bij het huishouden en bij voorzieningen als begeleiding en dagbesteding. Cliënten in de Wmo betalen in 2020 als regel een vast tarief van €19 per maand (het abonnementstarief) voor ondersteuning, ongeacht het aantal voorzieningen dat zij op grond van de Wmo ontvangen. Indien de beoogde Wmo-ondersteuning feitelijk in enige maand niet wordt geboden, geldt de lijn dat de eigen bijdrage die maand niet wordt gefactureerd. Eén en ander overeenkomstig het door uw Kamer in 2019 tijdens de wetsbehandeling Wmo abonnementstarief benoemde uitgangspunt.

Bij het vaststellen van dit uitgangspunt, dat is uitgewerkt in een zogenaamd 'start- stopbeleid', was geen rekening gehouden met het in deze omvang geconfronteerd worden met het niet of anders

Integendeel, er werd uitgegaan van een relatief beperkt aantal situaties waarin dit het geval zou zijn. Bijvoorbeeld het tijdelijk stoppen van een voorziening in verband met tijdelijk verblijf in een ziekenhuis.

De toepassing van de beleidslijn start-stop tijdens de huidige crisis zou echter betekenen dat gemeenten nu, in overleg met aanbieders, voor het totale cliëntenbestand Wmo zouden moeten bezien in welke individuele situaties de eigen bijdrage gestopt zou moeten worden (en wanneer deze weer gestart zou moeten worden). Dit leidt onherroepelijk tot veel onduidelijkheid, discussies en bezwaarprocedures en daarmee voor alle betrokken partijen een onevenredig grote (administratieve) uitvoeringslast bezorgen. Los van de vraag of deze exercitie in opzet al uitvoerbaar is, zou dit gemeenten en zorgaanbieders afleiden van de grote opgaven waarvoor zij in deze tijd gesteld zijn. Om die reden vind ik dit geen reële optie.

Gelet op het voorgaande heb ik besloten dat Wmo-clieñten, exclusief cliëñten met de voorzieningen beschermd wonen en opvang in elk geval voor de maanden april en mei geen eigen bijdrage hoeven te betalen. Ik hecht hierbij te benadrukken dat mijn inspanningen en die van gemeenten en aanbieders erop gericht zijn om zo snel en zo veel zoveel mogelijk – in goed overleg met de cliëñten - continuïteit van Wmo-ondersteuning te bewerkstelligen, ook in deze tijd. Regulier waar het kan, alternatief waar nodig en mogelijk.

Het CAK vraag ik zorg te dragen voor de uitvoering van dit besluit. Het CAK informeert cliëñten op korte termijn over dit besluit en draagt zorg voor een correcte administratieve afhandeling en lastenverlichting voor gemeenten, zorgaanbieders en burgers. Met de VNG ga ik in overleg over compensatie van de in de betreffende maanden door gemeenten gederfde inkomsten uit eigen bijdragen. Ik ben partijen erkentelijk dat zij zich op korte termijn bereid hebben getoond om deze oplossing mogelijk te maken om zo de uitvoering van de zorg en ondersteuning te ontlasten gedurende deze crisis.